

Nr 152.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1926 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under femte huvudtiteln gjorda framställning angående anslag till åtgärder för åstadkommande av förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.

(3:e avd.)

I den till riksdagen den 7 januari 1926 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov (nr 1) har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkt 95 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över socialärenden sagda dag) föreslagit riksdagen att till åtgärder för åstadkommande av förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i nämnda statsrådsprotokoll förordade grunder, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 276—285 i återopade statsrådsprotokollet.

För åren 1921 och 1922 samt för första halvåret 1923 har riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag anvisat anslag å extra stat för provisoriska åtgärder beträffande sjukvården inom rikets ödemarksområden.

Sedan den av medicinalstyrelsen och överstyrelsen för Svenska röda korset tillsatta samarbetskommittén framlagt förslag rörande vissa permanenta anstalter till förbättrande av sjukvården inom ödemarksområdena samt detta förslag jämte en av Norrbottens läns landsting uppgjord plan till ordnande av sjukvårdsförhållandena inom länet varit för yttrande överlämnat till åtskilliga myndigheter, däribland medicinalstyrelsen, som utarbetat ett eget förslag i ämnet, gjorde Kungl. Maj:t på grundvalen av den sålunda förebragta utredningen i proposition nr 91 till 1923 års riksdag framställning om anvisande av anslag för budgetåret 1923—1924 till åtgärder för åstadkommande, i enlighet med i propositionen närmare angivna grunder, av förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden.

Från detta anslag skulle enligt Kungl. Maj:ts förslag kunna beviljas statsbidrag till upprättande av sjukstugor vid läkarstationer, till förhållande av lokaler för provisoriska sjukhärbärgen, till förhöjning av statsbidraget till distriktssköterskor (ödemarkstillägg), till anställande av samariter samt till anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motor-

båtar för sjukvårdsändamål. Statsbidragen skulle, vad angår uppförande av sjukstugor, begränsas till ödemarksområdena i Norrbottens och Västerbottens län men i övrigt avse nyssnämnda områden jämte västra delarna av Jämtlands län, dock med rätt för Kungl. Maj:t att i förekommande fall medgiva jämkning av omförmälda begränsning.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande ifrågavarande statsbidrag innebar i korthet följande:

Statsbidrag till *upprättande av sjukstugor vid läkarstationer* skulle kunna utgå dels med ett grundbelopp, beräknat för operationsrum, läkar- rum och operationsavdelning, dels ock med visst belopp för varje vård- plats å allmän sjukavdelning. Grundbeloppet skulle utgöra för sjukstuga med allenast allmän sjukavdelning 14,000 kronor, för sjukstuga, innehåll- lande jämväl tuberkulosavdelning och med minst 8 vårdplatser å vardera avdelningen, 15,000 kronor och för sjukstuga med allmän och tuberkulos- avdelning, innehållande 12 vårdplatser å vardera avdelningen, 20,000 kro- nor. I vad bidraget utginge efter vårdplatser å allmän sjukavdelning skulle det utgöra högst 3,000 kronor för vårdplats.

Kostnaderna för dessa statsbidrag beräknades komma att uppgå till 384,000 kronor, vilket belopp ansågs böra uppdelas på fyra budgetår med 100,000 kronor å vart och ett av de tre första åren och 84,000 kronor å det fjärde budgetåret.

De föreslagna statsbidragen för *anordnande av sjukhärbärgen* inneburo ett fortsättande av de närmast föregående årens provisoriska åtgärder och skulle utgå med högst hälften av den betingade hyran får härbärgena, dock med högst 400 kronor för år till varje härbärke. Ett belopp av 5,000 kronor för budgetår beräknades för detta ändamål.

Beträffande *förhöjning av statsbidraget till distriktssköterskor* gick Kungl. Maj:ts förslag ut på en höjning av lönen med 500 kronor årligen för varje sådan sköterska i ovan angivna ödemarksområden; och beräkna- des härför ett belopp av 25,000 kronor för år.

I fråga om *anställande av samariter* föreslog Kungl. Maj:t ett fortsät- tande på den tidigare beträdda provisorievägen; och beräknades för detta ändamål ett belopp av 4,500 kronor att utgå enligt samma grunder som de tidigare gällande, dock att statsbidraget icke finge överstiga 300 kronor för år och samarit.

Slutligen föreslog Kungl. Maj:t, att till statsbidrag för *anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motorbåtar* för sjukvårdsändamål inom ödemarksområdena skulle för budgetåret 1923—1924 anvisas 20,000 kronor för de förra och 3,000 kronor för de senare. Bidragen skulle utgå i huvudsak efter samma grunder, som tidigare godkänts, eller för automo- bil med minst 2,000 kronor och högst 3,500 kronor samt för motorbåt med högst 750 kronor, allt för budgetår räknat.

De för ovannämnda ändamål beräknade beloppen uppgingo sålunda sam- manlagt till 157,500 kronor. Denna summa avrundades till 157,000 kronor.

vilket belopp äskades av riksdagen såsom extra reservationsanslag för budgetåret 1923—1924.

Vad Kungl. Maj:t föreslagit vann i allt väsentligt riksdagens godkännande. Beträffande förhöjningen av statsbidraget till distriktssköterskor förklarade sig riksdagen emellertid hysa betänkligheter mot att denna förhöjning skulle utgå med ett fixerat, för samtliga sköterskor lika stort belopp. Riksdagen ansåg, att ödemarkstilläggets storlek borde för varje särskilt distrikt bestämmas efter de lokala förhållandena samt att tilläggets maximum borde utgöra det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, 500 kronor.

Det av Kungl. Maj:t äskade anslagsbeloppet, 157,000 kronor, blev av riksdagen beviljat.

Genom kungörelse den 15 juni 1923 (nr 227) har Kungl. Maj:t därefter i anslutning till ovan angivna grunder utfärdat närmare föreskrifter rörande ifrågavarande statsbidrag.

För budgetåret 1924—1925 anvisades av Kungl. Maj:t begärt anslag, jämväl detta å 157,000 kronor. En av Kungl. Maj:t föreslagen detaljändring beträffande grunderna för erhållande av statsbidrag till anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motorbåtar vann riksdagens godkännande. I anslutning härtill utfärdades den 11 april 1924 (nr 158) kungörelse om ändrad lydelse av § 16 i nyssnämnda kungörelse den 15 juni 1923.

Med hänsyn till att reservationerna å anslaget den 1 juli 1924 uppgått till icke mindre än 153,094 kronor beräknades i statsverkspropositionen till 1925 års riksdag ett belopp av allenast 50,000 kronor för statsbidrag till sjukstugor vid läkarstationerna. Övriga belopp beräknades lika som under föregående år eller till sammanlagt 57,000 kronor.

I enlighet härmed föreslogs att anslaget för budgetåret 1925—1926 skulle upptagas med 107,000 kronor, och detta belopp beviljades också av riksdagen.

*Utskottets
yttrande.*

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, att från det anslag, varom här är fråga, medel skulle beredas till tvenne ändamål, för vilka anslaget hittills icke varit avsett, nämligen *dels* extra statsbidrag till avlöning av distriktsbarnmorskor inom de delar av Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, som räknas till ödemarksområdena, ävensom till avlöning av reservbarnmorskor inom nämnda tre län, *dels ock* statsbidrag till flyttningskostnader åt distriktsbarnmorskor i sådana ödemarksdistrikt, som skulle kunna komma i åtnjutande av nyssnämnda extra statsbidrag. Båda förslagen avse att motverka svårigheten att på ett tillfredsställande sätt få barnmorsketjänsterna i nu ifrågavarande områden besatta. Det sålunda ifrågasatta extra statsbidraget har för nästkommande budgetår beräknats till 10,000 kronor och det föreslagna flyttningsbidraget till 8,000 kronor.

I övrigt innebär Kungl. Maj:ts förslag att till uppförande eller inrättande av sjukstugor skulle beräknas 50,000 kronor, till anordnande av sjukhärbergen 2,000 kronor, för anställande av samariter 3,000 kronor, till öde-

markstillägg åt distriktssköterskor 25,000 kronor samt för anskaffande, drift och underhåll av automobiler och motorbåtar 33,000 kronor. För nästkommande budgetår skulle sålunda för nu ifrågavarande ändamål erfordras 131,000 kronor. Då emellertid vid innevarande budgetårs början förefanns en reservation å anslaget å 198,068 kronor, har anslaget ansetts kunna begränsas till 50,000 kronor.

Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit riksdagen har icke givit utskottet anledning till erinran och får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må till åtgärder för åstadkommande av förbättrad sjukvård inom rikets ödemarksområden, att utgå i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över socialärenden den 7 januari 1926 förordade grunder, för budgetåret 1926—1927 anvisa ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Stockholm den 21 maj 1926.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: Se under utlåtande nr 150.
